

Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin bərpa edilməsinin 20-ci ildönümü ilə əlaqədar keçirilən "Müstəqil Azərbaycanın vergi sistemi" adlı tədbirdə vergilər naziri, 2-ci dərəcəli dövlət vergi xidməti müşaviri Fazil Məmmədovun çıxışı

Hörmətli qonaqlar!

Hörmətli tədbir iştirakçıları!

Sizə təqdim olunan bu kiçik filmin əvvəlində Azərbaycan xalqının ümumilli lideri Heydər Əliyevin ölkəmizin çox böyük qurbanlar, itkilər bahasına bərpa olunmuş müstəqilliyi ilə bağlı söylədiyi, hər birimizə, gələcək nəsillərə müqəddəs çağırış kimi səslənən bir fikri bir daha xatırlatmaq istəyirəm:

“Biz müstəqil ölkəyik. Müstəqil inkişaf edirik. Bu böyük nemətdir. Gəlin bu neməti əlimizdə möhkəm saxlayaq!”.

İlk baxışda sadə görünən bu cümlələrin daşdığı dərin mənə yükünü anlamaq, dərk etmək və Azərbaycanın müstəqilliyinin dönməz, əbədi olması üçün bütün varlığını həsr etmiş bu dahi şəxsiyyətin çağırışına əməl etmək hər bir azərbaycanlının müqəddəs borcudur.

Ölkəmiz öz dövlət müstəqilliyini çox mürəkkəb tarixi və siyasi şəraitdə bərpa etmişdir. Bu yolda qəbul olunan ilk rəsmi sənəd 1991-ci il avqustun

30-na təsadüf edir. Həmin gün Ali Sovetin növbətkənar sessiyasında Dövlət Müstəqilliyi haqqında Bəyannamə qəbul olunmuşdu. 1991-ci il oktyabrın 18-də isə Azərbaycanın müstəqilliyi barədə Konstitusiya aktı qəbul edildi. Bununla da, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin varisi kimi ölkəmiz öz dövlət müstəqilliyini və suverenliyini beynəlxalq aləmə bəyan edərək, qısa bir müddətdə dünya birliyi ölkələri və Birləşmiş Millətlər Təşkilatı tərəfindən tanınmaqla beynəlxalq hüququn subyektinə çevrildi.

Müstəqilliyimizin ilk illərində ölkədə olduqca mürəkkəb proseslər cərəyan edirdi. Yenicə qurulmuş dövlət institutlarının səriştəsizliyindən istifadə edərək baş qaldıran separatçılıq meyilləri müstəqil dövlətçiliyimizin əsaslarına ciddi zərbə vurmuş, ölkədə xaos və hərəmərclik yaranmışdı. O zaman ölkəyə rəhbərlik etmiş şəxslərin baş verən hadisələri, həm daxildə, həm də qlobal geosiyasi kontekstdə cərəyan edən ictimai-siyasi prosesləri düzgün qiymətləndirərək adekvat tədbirlər görməyə qadir olmamaları, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti dövründə baş vermiş tarixi hadisələrdən lazımi nəticə çıxara bilməmələri yenidən ölkəmizi dövlət müstəqilliyini itirmək təhlükəsi ilə üz-üzə qoymuşdu. Yalnız xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyevin hakimiyyətə qayıtmasından sonra, 1993-cü ilin iyun ayından etibarən ölkədə formalaşmağa başlayan yeni siyasi kurs nəticəsində cəbhədə atəşkəsə nail olundu, vətəndaş müharibəsi təhlükəsi aradan qaldırıldı, separatçılıq meyillərinin qarşısını almaq mümkün oldu və müstəqil dövlət quruculuğu sahəsində ciddi addımlar atılmağa başlandı.

1994-cü ildə imzalanan “Əsrin müqaviləsi” ulu öndər Heydər Əliyevin uzaqgörən neft strategiyası nəticəsində Xəzər hövzəsində irimiqyaslı layihələrin uğurla həyata keçirilməsini təmin etdi. Bu Sazişin imzalanması

ilə Azərbaycan dünyanın aparıcı transmilli korporasiyaları ilə əməkdaşlığa başladı, ölkə iqtisadiyyatına milyardlarla sərməyə cəlb olundu. Neft-qaz sektorunun tərəqqisi digər sahələrin də inkişafına təkan verdi və Azərbaycanın iqtisadi müstəqilliyini təmin edən əsas faktorlardan birinə çevrildi.

1995-ci il noyabr ayının 12-də müstəqil Azərbaycanın ilk Konstitutsiyası uzun sürən geniş müzakirələrdən sonra referendumda ümumxalq səsverməsi ilə qəbul edildi.

2006-cı ildə Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəmərinin, 2007-ci ildə Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz kəmərinin istifadəyə verilməsi böyük strateji uğur və Azərbaycanın dünya iqtisadiyyatına inteqrasiyası yolunda həlledici amil oldu.

Heydər Əliyevin bilavasitə rəhbərliyi ilə ölkənin sosial-iqtisadi inkişaf xəttini müəyyən edən bir çox irimiqyaslı konsepsiya, strategiya və proqramlar qəbul edilərək həyata keçirilməyə başlandı. O dövrdə həyata keçirilməyə başlanmış və sonrakı illər ərzində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev tərəfindən qətiyyətlə davam və inkişaf etdirilən tədbirlər nəticəsində bu gün Azərbaycan regionun ən sürətlə və uğurla inkişaf edən lider dövlətinə çevrilmişdir. İyirmi illik müstəqilliyi dövründə Azərbaycan iqtisadiyyatı demək olar ki, 3 dəfə artmışdır. Hazırda Azərbaycan iqtisadiyyatı Cənubi Qafqaz iqtisadiyyatının 80 faizini təşkil edir.

Hörmətli tədbir iştirakçıları!

Ölkəmizin iqtisadi və sosial inkişafının əsasını təşkil edən dövlət büdcəsi gəlirlərinin formalaşmasında vacib rola malik olan vergi

xidmətinin yaradılması tarixi ölkəmizin dövlət müstəqilliyi tarixi ilə eyni dövrə təsadüf edir. Öz başlanğıcını Maliyyə Nazirliyi yanında Azərbaycan vergi müfəttişi vəzifəsinin təsis edilməsi barədə Azərbaycan Demokratik Respublikası parlamentinin 16 iyul 1919-cu il tarixli qərarından götürən və ADR-in süqutundan sonra fəaliyyəti dayandırılan müstəqil Azərbaycanın vergi orqanları 1991-ci il oktyabr ayının 14-də Azərbaycan Respublikası Baş Dövlət Vergi Müfəttişliyinin yaradılması ilə bərpa edildi.

Lakin Azərbaycanda vergi xidmətinin formalaşması, təkmilləşdirilməsi məhz ulu öndər Heydər Əliyevin müstəqil Azərbaycana rəhbərliyi dövründə mümkün oldu. Ötən əsrin 90-cı illərinin ortalarına qədər vergi xidməti köhnə inzibati idarəetməyə söykənən, yalnız vergilərin toplanması ilə məşğul olan bir qurum kimi fəaliyyət göstərirdi. Məhz dövlət nəzarət sisteminin qaydaya salınması, təkmilləşdirilməsi və sahibkarlığın inkişafı sahəsində süni maneələrin aradan qaldırılması istiqamətində Heydər Əliyevin verdiyi fərman və sərəncamlar vergi xidmətinin fəaliyyətinin yenidən qurulmasını şərtləndirdi. Bilavasitə onun təşəbbüsü və rəhbərliyi ilə başlanmış islahatların ilkin mərhələsində bütün diqqət təkmil vergi qanunvericiliyinin yaradılmasına, inzibati idarəetmənin yaxşılaşdırılmasına yönəldildi. Nazirlər kabinetinin 1998-ci ilin noyabr ayında keçirilmiş geniş iclasında Heydər Əliyev Vergi Məcəlləsinin qısa müddətdə hazırlanıb qəbul edilməsini ən mühüm vəzifə kimi qarşıda qoydu. Həqiqətən də qısa müddət ərzində dünya standartlarına cavab verən yeni qanunvericilik bazası yaradıldı, beynəlxalq ekspertlərin və mütəxəssislərin cəlb edilməsi ilə aparılan böyük və gərgin işin nəticəsi olaraq Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsi 2000-ci ildə parlament tərəfindən qəbul olundu və 2001-ci il yanvarın 1-dən qüvvəyə

mindir. Məcəllənin qəbulu həmin dövrdə əldə edilmiş ən böyük uğurlardan biridir. Vergi Məcəlləsinin hazırlanması prosesi Heydər Əliyevin birbaşa rəhbərliyi ilə aparılmış, onun ayrı-ayrı hissələri dövlət başçısının yanında keçirilən müşavirələrdə dəfələrlə müzakirə olunmuş, vergitutmanın sadələşdirilməsi, vergi bazasının genişləndirilməsi, vergi yükünün azaldılması və s. barədə ulu öndərin dəyərli tövsiyələri bu işin uğurla başa çatdırılmasını təmin etmişdir.

Aparılan islahatların ən mühüm mərhələsi 11 fevral 2000-ci ildə Baş Dövlət Vergi Müfəttişliyinin bazasında Vergilər Nazirliyinin yaradılması olmuşdur. Ulu öndər Heydər Əliyevin bu barədə imzaladığı fərmanla yeni quruma dövlətin vergi siyasətinin həyata keçirilməsini, dövlət büdcəsinə vergilər və digər daxilolmaların vaxtında və tam yığılmasını təmin edən və vergitutma sahəsində dövlət nəzarətini həyata keçirən mərkəzi icra hakimiyyəti orqanı statusu verildi. Ulu öndər bununla həm də vergi siyasətini iqtisadi siyasətin mühüm tərkib hissəsi kimi dəyərləndirərək, iqtisadi tənzimləmədə və fiskal siyasətin həyata keçirilməsində onun aparıcı rolunu müəyyənləşdirdi.

«Biz bazar iqtisadiyyatını vergi yolu ilə tənzimləməliyik» - deyən ulu öndər Heydər Əliyevin təşəbbüsü və rəhbərliyi ilə formalaşdırılan və bu gün də inkişaf edən müasir vergi sistemi ölkəmizdə iqtisadiyyatda keçid dövrünün uğurla başa çatdırılmasında mühüm rol oynamış, bazar münasibətlərinə adekvat çevik vergi siyasətini həyata keçirməyə qadir, beynəlxalq standartlara cavab verən səmərəli idarəetmə sistemini çevrilmişdir.

Azərbaycanda yeni dövlət quruculuğu tarixinin son səkkiz ili ulu öndərin layiqli davamçısı, möhtərəm Prezidentimiz cənab İlham Əliyevin

fədakar fəaliyyəti ilə bağlıdır. Sürətli iqtisadi inkişafı təmin edən yeni iqtisadi strategiya ölkəmizin vergi xidmətinin də təkmilləşməsi, modernləşdirilməsi və müasir dünya standartlarına tam uyğunlaşdırılması ilə müşayiət olunur. Son illərdə həm Vergilər Nazirliyinin aparatında, həm də yerli vergi orqanlarında köklü struktur islahatları aparılmış, daha səmərəli və funksional əsasda fəaliyyət göstərən yeni idarəetmə sistemi təşkil edilmişdir.

Aparılan islahatlar nəticəsində güclü nəzarət həyata keçirən vergi inzibatçılığı formalaşdırılmış, vergi orqanları ilə vergi ödəyiciləri arasında texnoloji baxımdan mükəmməl elektron əlaqələr sistemi yaradılmış, müasir səviyyəli təhlil bazasına malik informasiya sistemləri qurulmuşdur.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2005-ci il 12 sentyabr tarixli Sərəncamı ilə təsdiq olunmuş «Azərbaycan Respublikasında vergi inzibatçılığının təkmilləşdirilməsi Dövlət Proqramı»nın həyata keçirilməsi nəticəsində vergi orqanlarında idarəetmə sisteminin beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırılması, vergilərin könüllü ödənilməsi sisteminin, vergi ödəyicilərinin hüquqlarının qorunması, vergidən yayınma halları ilə mübarizənin gücləndirilməsi, vergilərin məcburi ödənilməsi sisteminin təkmilləşdirilməsi və vergi borclarının yaranmasının qarşısının alınması istiqamətində mühüm üslər görülmüşdür.

Vergi orqanlarının ən mühüm strateji məqsədlərini müəyyən edən Dövlət Proqramının icrası çərçivəsində 5 əsas strateji istiqaməti əhatə edən tədbirlər kompleksi həyata keçirilmişdir. ABŞ Xəzinədarlıq Departamentinin, Beynəlxalq Valyuta Fondunun və Dünya Bankının ekspertləri vergi inzibatçılığının təkmilləşdirilməsi üzrə Dövlət Proqramını

inkişaf edən ölkələr və MDB dövlətləri üçün nümunəvi strateji proqram kimi qiymətləndirmişlər.

İqtisadiyyatın düzgün seçilmiş inkişaf yolu ölkəmizdə son illər baş vermiş dünya maliyyə böhranının təsirinin ciddi surətdə azaldılmasını təmin etmişdir. Qlobal böhran şəraitində belə, Prezident İlham Əliyevin tapşırığı əsasında Azərbaycanda vergi yükünün azaldılması yolu ilə real sektorun təşviqi və büdcə gəlirlərinin bir hissəsinin real sektorda saxlanması məqsədilə 2009-cu ildə vergi qanunvericiliyinə ciddi dəyişikliklər olunmuş, 2010-cu ilin yanvarından mənfəət vergisi 22 faizdən 20, fiziki şəxslər üçün gəlir vergisinin maksimal dərəcəsi 35 faizdən 30 faizədək azaldılmış, fərdi sahibkarlar üçün isə bu dərəcə 20 faizədək endirilmişdir.

Respublikamızın vergi sisteminin modernləşdirilməsi sahəsində son illərin ən mühüm nailiyyətlərindən biri Avtomatlaşdırılmış Vergi İnformasiya Sisteminin (AVİS) tətbiqidir. Bu sistemin işə salınması nəticəsində Azərbaycanın vergi xidməti müasir informasiya texnologiyasına malik olan xidmətlərdən birinə çevrilmişdir. Öz növbəsində, vergi bəyannamələri və hesab-fakturaların elektron formata keçirilməsi, eləcə də «on-layn kargüzarlıq» sisteminin tətbiqi vergi orqanları əməkdaşları və vergi ödəyiciləri arasında maksimal şəffaflığa nail olmağa imkan vermişdir. 2007-ci ildə vergi bəyannamələrinin elektron formada təqdim olunmasını təmin etmək üçün yaradılmış e-taxes.gov.az - İnternet Vergi İdarəsi uğurla fəaliyyət göstərir. Bu gün vergi ödəyicilərinin təxminən 90 faizi vergi bəyannamələrini məhz elektron şəkildə təqdim edir.

Vergidən yayınma hallarının qarşısının alınması və ƏDV üzrə inzibatçılığın təkmilləşdirilməsi məqsədilə 2008-ci ildən ƏDV-nin vahid depozit hesabının tətbiqinə başlanılmışdır. Keçid iqtisadiyyatına malik olan dövlətlərlə müqayisədə Azərbaycanda ilk dəfə elektron vergi hesab-fakturaların tətbiqi isə ölkəmizin hərtərəfli inkişafının əyani göstəricisi olmuşdur.

2011-ci ildən etibarən isə Avropa Komissiyası ilə birgə Niderland Krallığının Vergi Administrasiyasının dəstəyi ilə həyata keçirilən «Kompüter əsaslı audit sistemi sahəsində Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyinə dəstəyin göstərilməsi» tvinninq-layihəsi həyata keçirilməyə başlanılmışdır. Layihə Avropa Komissiyası tərəfindən maliyyələşdirilir. Layihənin həyata keçirilməsi Azərbaycana MDB ölkələri arasında ən müasir elektron audit sistemini tətbiq etməyə imkan verəcək və sözsüz ki, ölkədə vergi orqanlarının fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsinə xidmət edəcək.

Vergi ödəyicilərinin məlumatlandırılması və maarifləndirilməsi sahəsində əhatə dairəsi, operativliyi nöqtəyi-nəzərindən ən səmərəli xidmətlərdən biri 2003-cü ilin dekabrında yaradılmış 195 nömrəli telefon-məlumat xidmətidir. Postsovet məkanında vergi administrasiyaları arasında bu xidmət ilk dəfə məhz Azərbaycanda təşkil edilmişdir. Əgər 2005-ci ildə 195 telefon məlumat xidmətinə 122.700 müraciət daxil olmuşdusa, 2010-cu ildə bu rəqəm 236 mindən, 2011-ci ilin 9 ayında isə 189 mindən çox olmuşdur.

Vergi ödəyicilərinin məlumatlandırılması və maarifləndirilməsi sahəsində müstəsna əhəmiyyət daşıyan layihələrdən biri də nazirliyin rəsmi internet səhifəsinin yaradılmasıdır. Əgər 2005-ci ildə bu səhifəyə

daxilolmaların sayı 260 minə yaxın olmuşdusa, cari ilin ötən 9 ayı ərzində bu rəqəm 2.1 milyonu keçmişdir. Vergilər Nazirliyinin internet səhifəsi dəfələrlə müxtəlif fəxri mükafatlara layiq görülmüş, artıq 4 ildir ki, ardıcıl olaraq informasiya açıqlığına görə dövlət strukturları arasında 1-ci yeri tutur.

Vergilər Nazirliyinin fəaliyyətinin əsas istiqamətlərindən biri də Azərbaycanın vergi sisteminin dünya və Avropa vergi sisteminə inteqrasiyasıdır. Biz vergi qanunvericiliyimizin təkmilləşdirilməsi, informasiya mübadiləsi, vergi borclarının yığılması prosesində qarşılıqlı yardım göstərilməsi, yeni informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının tətbiq olunması məqsədilə digər ölkələrlə bərabərhüquqlu və qarşılıqlı fayda verə biləcək əməkdaşlığa çalışırıq.

Azərbaycan 2002-ci ildən Avropadaxili Vergi Administrasiyaları Təşkilatının (İOTA) üzvüdür. Biz MDB ölkələrinin vergi xidməti rəhbərlərinin Koordinasiya Şurasının, vergi tədqiqatları orqanlarının Koordinasiya Şurasının işində də yaxından iştirak edirik. Hazırda 41 ölkə ilə gəlirlərə və əmlaka görə vergilərə münasibətdə ikiqat vergitutmanın aradan qaldırılması haqqında sazişlər imzalanmışdır, daha 17 ölkə ilə imzalanacaq sənədlər üzərində işlər davam etdirilir. Bununla yanaşı, bir sıra ölkələrlə vergitutma sahəsində qarşılıqlı inzibati yardım haqqında sazişlər də imzalanmışdır.

Hörmətli tədbir iştirakçıları!

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin müvafiq sərəncamına əsasən, 2008-ci il yanvarın 1-dən etibarən sahibkarlıq fəaliyyəti subyektlərinin «bir pəncərə» prinsipi üzrə qeydiyyatının

aparılmasına başlanılmışdır. Elektron hökumətin mühüm bir elementi kimi «bir pəncərə» sistemi sahibkarlıq sektoruna marağı gücləndirmiş və biznesin inkişafına ciddi təkan vermişdir. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təşəbbüsü və nəzarəti altında ölkəmizdə tətbiq olunmuş “bir pəncərə” sistemi beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən yüksək qiymətləndirilmiş, hazırlanan müvafiq beynəlxalq hesabatlarda ölkəmiz bu sahədə ən islahatçı dövlətlər qrupuna daxil olmuş, beynəlxalq reytinglərdə mövqeyimizin yüksəlməsinə əhəmiyyətli təsir göstərmişdir. Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyasının «Doing Business-2009» hesabatının «Biznesə başlama» bölməsinin reyting cədvəlində Azərbaycan Respublikası 51 pillə irəliləyərək 64-cü yerdən 13-cü yerə, biznesə başlama şərtlərinin xeyli yüngülləşməsi nəticəsində ümumilikdə reytingdə isə 64 pillə irəliləyərək 97-ci yerdən 33-cü yerə yüksəlmişdir.

Ötən 3 il ərzində Vergilər Nazirliyi bu sahədə islahatları davam etdirmiş, 2011-ci iyul ayının 1-dən etibarən sahibkarlıq fəaliyyətini hüquqi şəxs yaratmadan həyata keçirən fiziki şəxslərin İnternet vasitəsilə, onlayn rejimdə qeydiyyatına alınmasına başlanmışdır. Beləliklə, əgər bir neçə il əvvəl sahibkarlar qeydiyyatına alınmaq üçün 1,5-2 ay, «bir pəncərə» sisteminin tətbiqindən sonra isə 2-3 gün vaxt sərf edilirdisə, indi bunun üçün heç bir yerə getmədən cəmi bir neçə dəqiqə tələb olunur. Ötən üç ay ərzində 4700 nəfərdən artıq vətəndaşımız bu xidmətdən istifadə edərək vergi qeydiyyatına alınmışdır. Yaxın vaxtlarda kommersiya hüquqi şəxslərin də onlayn rejimdə qeydiyyatına başlanılması üçün hazırlıq işləri aparılır.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev Vergilər Nazirliyinin Şamaxı rayonundakı Tədris Mərkəzinin yeni inzibati binasının açılışı mərasimində demişdir:

“Ölkə iqtisadiyyatı üçün çox vacib olan sahədə - vergilər sistemində aparılan islahatlar, tətbiq edilən yeniliklər, “bir pəncərə” təşəbbüsü, bütün bunlar müasir Azərbaycanın inkişafına xidmət göstərir. Vergilər Nazirliyində tətbiq edilmiş “bir pəncərə” prinsipi indi başqa qurumlarda da tətbiq olunur. Bu prinsip, əslində, həm müasir səviyyəni göstərir, eyni zamanda, Azərbaycanda iqtisadi sahədə şəffaflığın təmin edilməsi üçün də çox vacib rol oynayır. Biz indi “elektron hökumət” qaydalarını tətbiq etməyə çalışırıq. Vergilər Nazirliyində toplanan təcrübə çox qiymətlidir. Mən çox şadam ki, sizin nazirliyiniz müasir əsaslarla idarə olunur, müasir menecment tətbiq edilir, dünya praktikası öyrənilir. Biz elə etməliyik ki, dünya praktikasını, onun ən qabaqcıl nümunələrini Azərbaycanda tətbiq edək”.

Cənab Prezidentin səsləndirdiyi bu sözlər vergi xidmətinin fəaliyyətinə verilmiş çox böyük qiymətdir və hər birimizin üzərinə böyük məsuliyyət qoymaqla bərabər, bizi daha yaxşı işləməyə ruhlandırır. Şübhə yoxdur ki, Prezidentimiz tərəfindən vergi orqanları qarşısında qoyulmuş vergi bazasının genişləndirilməsi, sahibkarlar üçün daha əlverişli vergi mühitinin və səmərəli vergi mexanizmlərinin yaradılması kimi mühüm vəzifələr də vaxtında və tam həcmdə yerinə yetiriləcəkdir.

Hörmətli qonaqlar!

Hörmətli tədbir iştirakçıları!

Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin bərpa edilməsinin 20-ci ildünümü hər bir azərbaycanlı üçün böyük bayramdır. İcazə verin, fürsətdən istifadə edərək Sizin hər birinizi bu bayram münasibətilə ürəkdən təbrik edib, hər birimizə dövlətimizin layiqli vətəndaşları olmağı, müstəqil Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Zati-Aliləri cənab İlham Əliyevin qarşımızda qoyduğu Ali tövsiyyə və tapşırıqların layiqincə həyata keçirilməsində yeni-yeni uğurlar arzulayım.

12.10.2011-ci il